

5. Шнейдер Л. Б. Реконструкция профессиональной идентичности: структурный и динамический аспекты / Л. Б. Шнейдер // Развитие личности. – 2000. – № 2. – С. 44–68.
6. Tajfel H. Social identity and intergroup relations / H. Tajfel. – Cambridge ; Paris, 1982. – 119 p.
7. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни / К. А. Абульханова-Славская. – М. : Мысль, 1991. – 299 с.

Мозоль Наталія Іванівна, професор кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ГОЛОВНІ НАПРЯМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ООНОВЛЕННЯ ГАРАНТУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ТА СВОБОД

Європейські розвинуті громадянські суспільства спираються, передусім, на міцний фундамент права. Захист фундаментальних прав людини є основою верховенства права. Проникнення принципу верховенства права у відносини громадян із владою та між собою на всіх рівнях суспільного життя є запорукою розвитку відкритого, демократичного суспільства. В умовах реформування в Україні суспільних відносин, зміни економічного та політичного устрою, оновлення духовної сфери дедалі більше інтенсифікуються правові зрушення в житті країни.

У зв'язку із зазначеним, постає актуальне питання про оновлення Конституції України, яке здійснюється в межах діяльності Конституційної Асамблеї. Проблема оновлення Основного Закону України має декілька ключових аспектів:

1) зміст будь-якої конституції полягає в готовності суспільства жити за певними правилами й нормами, які не завжди можна пояснити з позицій раціональності, оскільки вони стосуються цінностей, структури та інституцій суспільства;

2) інноваційна конституційна модель має відображати передові тенденції розвитку конституційної моделі, містити сильний прогностично-програмний потенціал.

На сучасному етапі розвитку українського демократичного суспільства увагу акцентують на громадянських та політичних правах і свободах. Ці права мають гарантуватися належним чином, проте Конституція встановлює ширше коло підстав для їх обмеження, ніж це встановлено навіть міжнародно-правовими актами, у яких окреслено лише мінімальні стандарти прав людини. Зокрема, є неприйнятним посилання на закон про допустимі обмеження свободи пересування і поселення, як це сформульовано у ст. 33 Конституції України, адже це є дискредитацією ідеї Основного Закону.

Так само невдалим є формулювання кола підстав для обмеження свободи вираження поглядів у ст. 34, оскільки Конституція України встановлює в такий спосіб нижчий стандарт їх захисту, ніж це передбачено Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року.

Намагання законодавчого органу визначити способи реалізації цієї свободи у вигляді відкритого переліку відповідних правомочностей можна виправдати хіба що з позицій правової визначеності, хоча й так є очевидним, що така свобода вираження поглядів може виявлятися і через висловлювання, дії чи певні технічні засоби, оскільки вона відображає багатство внутрішнього світу індивіда, який може виражатися у різноманітних формах, що не піддаються кодифікації, їх складно систематизувати.

Перелік громадянських та політичних прав і свобод людини має бути конкретизований з інституціонального погляду і процедурно так, щоб вони не втрачали свою нормативність. У конституційному регулюванні мають бути чітко визначені носії, адресати і предмет відповідного права.

Громадянські та політичні права є сферою приватної автономії індивіда, допустимість і межі втручання в яку з боку публічної влади мають бути визначені лише на підставі закону.

Сутність такої категорії прав людини і громадянина не може бути порушено шляхом встановлення надмірних заборон чи процедурно-процесуальних умов, які визначали перепони щодо їх реалізації. Тому громадянські та політичні права людини і громадянина мають розглядатися як ефективні й реально гарантовані державою.

Підвищення рівня гуманістичності Основного Закону надасть можливість: розширити й змістовно збагатити конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні; підвищити реалістичність громадянських та політичних прав і свобод; узгодити рівень захищеності людини з міжнародними стандартами; забезпечити формування і розвиток громадянського суспільства в контексті посилення його відповідальності за забезпечення прав і свобод людини; підвищити ефективність механізмів забезпечення та контролю за дотриманням прав і свобод людини; зобов'язати державу, її органи створювати належне ресурсне забезпечення дотримання таких прав і свобод; тобто створити умови для прозорого й відповідального ставлення держави до її головного обов'язку – утвердження та забезпечення прав і свобод людини.

Мороз Людмила Іванівна, провідний науковий співробітник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор психологічних наук, професор;

Яковенко Сергій Іванович, професор кафедри психології та педагогіки Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор психологічних наук, професор

УЯВЛЕННЯ ПРО ЗАКОННІСТЬ І СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК СКЛАДОВІ ПРАВОСВІДОМОСТІ

Підміна законності революційною доцільністю, яка відбулася в Росії сто років тому, призвела до створення тоталітарної каральної системи, яка швидко нищила не тільки не згодних із владою, а й власну політичну еліту.

Перебудова та розпад СРСР, розбудова України як незалежної держави супроводжувалися спробами побудови правової держави й громадянського суспільства на засадах гуманізму та соціальної справедливості [1; 2], у якій законність мала відповідати європейським стандартам [3; 4]. Політична криза, корупція й саботаж реформ блокували досягнення цієї мети.